

Záměr na vyhlášení zvláště chráněného území PŘÍRODNÍ PAMÁTKA KŘIŽNÍK

(dle § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, dále též jen „zákon“
a § 10 vyhlášky č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče
a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území)

1. Název zvláště chráněného území:

Křižník

2. Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území:

Přírodní památka (dále též „PP“) ve smyslu § 36 zákona

3. Předměty ochrany a jejich popis

3.1. Souhrnná charakteristika předmětů ochrany:

Širokolisté suché trávníky a vápnomilné bučiny s výskytem řady zvláště chráněných druhů organismů, zejména orchidejí.

3.2. Popis předmětů ochrany:

A. Ekosystémy

název společenstva	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis biotopu společenstva
Širokolisté suché trávníky sv. <i>Bromion erecti</i> (T3.4)	24 %	Suché trávníky na různě svažitém terénu především na hlubších, hlinitých půdách. Jedná se o nevyhraněná společenstva sv. <i>Bromion erecti</i> s absencí typických dominant, nicméně s velmi bohatým druhovým složením a zastoupením celé řady významných rostlinných druhů vázaných typicky na tato společenstva. V závislosti na stupni degradace vykazují přechody k vegetaci mezofilních lemů a trávníků. V místech mělkého půdního profilu jsou naopak zastoupeny prvky typické spíše pro acidofilní suché trávníky a vegetaci mělkých půd.
Vápnomilné bučiny sv. <i>Sorbo torminalis-Fagion sylvaticae</i> (L5.3)	49 %	Listnatá lesní společenstva na svazích údolí Svatky s dominantním zastoupením buku lesního a v bylinném patře s výskytem několika druhů orchidejí. V podloží se významně uplatňují bázemi bohaté horniny, konkrétně krystalické vápence a okrajově amfibolity.

B. Druhy živočichů

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	stupeň ohrožení	popis biotopu druhu
jalovec obecný (<i>Juniperus communis</i>)	roztroušeně skupiny několika jedinců	C3	Okraje lesních porostů a křovin, zarůstající louky.
kruštík drobnolistý (<i>Epipactis microphylla</i>)	desítky rostlin	C2/§2	Suché trávníky, lemové struktury na okraji lesa, lesní světliny.
modřenec chocholatý (<i>Muscari comosum</i>)	roztroušeně skupiny desítek rostlin	C3	Na několika místech ve vegetaci suchých širokolistých trávníků sv. <i>Bromion erecti</i> .
okrotice bílá (<i>Cephalanthera damasonium</i>)	roztroušeně, místy hojně	C4/§3	V podrostu lesních společenstev, křovin a lemech, okrajově a jednotlivě v lučních porostech především ve vegetaci lemového charakteru.
pětiprstka žežulník (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	vzácně, několik fertilních jedinců	C2/§3	Prostor bývalého vápencového lůmku na okraji nelesní stráně nad údolím Svratky.
vstavač kukačka (<i>Orchis morio</i>)	8 fertilních jedinců (r. 2013)	C1/§2	Suché, nálety zastíněné trávníky v J cípu původního vymezení PP Křižník.
vstavač osmahlý (<i>Orchis ustulata</i>)	desítky rostlin	C1/§2	Suché trávníky sv. <i>Bromion erecti</i> na ploše původní PP Křižník a vzácně na luční nelesní enklávě na Z okraji vymezeného území.
vstavač vojenský (<i>Orchis militaris</i>)	stovky rostlin	C2/§2	Suché trávníky, lemová společenstva, okraje a podrost křovin a náletových dřevin. Vzácně jednotlivě sterilní rostliny v okrajových částech lesních porostů.

* dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., ve znění vyhlášky č. 175/2006 Sb., SO = silně ohrožený druh

** kategorie IUCN dle Červeného seznamu ohrožených druhů ČR - Obratlovci (Chobot K. & Němec M. [eds.] 2017), EN = druh ohrožený, VU = druh zranitelný

4. Dlouhodobé cíle ochrany zvláště chráněného území:

Cílem ochrany přírodní památky je dlouhodobé zachování podmínek pro rozvoj biotopů a druhů uvedených v předmětu ochrany, včetně populací významných druhů rostlin a živočichů na tyto biotopy vázaných.

5. Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky přírodních památek jsou stanoveny v § 36 odst. 2 zákona a zní následovně: „Změna nebo poškození přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození jsou zakázány“.

6. Návrh bližších podmínek ochrany:

Výčet činností a zásahů, které mají být podle § 44 odst. 3 zákona vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Jsou navrženy s ohledem na předmět ochrany a cíle ochrany přírodní památky:

Jen se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody lze v přírodní památce:

a) měnit druh a/nebo způsob využití pozemků

Společenstva vyskytující se v PP, včetně předmětů ochrany, jsou vázána na stávající druh a způsob využití dotčených pozemků. Změna druhu či způsobu využití pozemků by mohla mít zásadní vliv na zachování či zlepšení stavu žádoucích společenstev a předmětů ochrany (především převedení pozemků na ornou půdu a jejich zalesnění).

b) zřizovat a provozovat nová myslivecká zařízení (krmeliště, vnadiště, újediště a slaniska)

Rostlinná společenstva citlivě reagují na zvýšený obsah dusíku a fosforu v půdě. Myslivecká zařízení způsobují koncentraci zvěře na poměrně malé ploše, která vede ke zvýšenému sešlapu a k nadbytku živin (zejména dusík a fosfor) pocházejících z trusu zvířat nebo přímo z předkládaných krmiv. Jak zvýšený sešlap, tak nadbytek živin významně ovlivňují biochemické poměry v půdě, a tím rostlinná společenstva.

c) zakládat skládky či úložiště jiných materiálů, a to i přechodně

Deponování jakéhokoliv materiálu, byť materiálu biologického (např. dřevo z těžby lesa, pokosená tráva), a to i přechodně, může mít vliv na druhové složení vegetace v místě a blízkém okolí skladování, a působit tak změny v druhovém složení společenstev.

d) provádět terénní úpravy

Provedením terénních úprav může dojít k ovlivnění celého ekosystému – biotopů, rostlinných i živočišných společenstev včetně předmětů ochrany. Vliv mohou mít i aktivity s těmito činnostmi spojené.

e) narušovat půdní povrch a drnovou vrstvu

Narušením půdního povrchu a drnové vrstvy může dojít k negativnímu ovlivnění rostlinných a živočišných společenstev, a to zejména orebnými a chemickými způsoby obnovy travních porostů.

7. Vymezení ochranného pásma:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 zákona pás do vzdálenosti 50 m od hranice zvláště chráněného území.

8. Územně správní zařazení území

Kraj:

Okres:

Obec s rozšířenou působností:

Obec s pověřeným obecním úřadem:

Obec

Katastrální území:

Kraj Vysočina

Žďár nad Sázavou

Bystřice nad Pernštejnem

Bystřice nad Pernštejnem

Ujčov

Dolní Čepí (kód 773514)

9. Přehled katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených navrhovanou přírodní památkou, platný k datu oznámení záměru podle § 40 odst. 2 zákona:

Katastrální území	Parcelní číslo	Druh pozemku	Způsob využití	Číslo listu vlastnictví	Celková výměry parcely dle KN (ha)	Výměra parcely v ZCHÚ (ha)
Dolní Čepí	178	trvalý travní porost	-	15	0,5759	0,5851
Dolní Čepí	179	lesní pozemek	-	15	0,4239	0,4236
Dolní Čepí	163/1	ostatní plocha	neplodná půda	15	0,0824	0,0751
Dolní Čepí	163/2	lesní pozemek	-	15	0,0339	0,0339
Dolní Čepí	163/3	lesní pozemek	-	15	0,0929	0,0243
Dolní Čepí	173/1	trvalý travní porost	-	15	2,7956	1,0526
Dolní Čepí	173/6	trvalý travní porost	-	15	1,0461	0,8813
Dolní Čepí	173/9	ostatní plocha	zeleň	15	0,0355	0,0001
Dolní Čepí	185/1	trvalý travní porost	-	15	3,5702	0,0548
Dolní Čepí	185/2	trvalý travní porost	-	15	0,1552	0,1018
Dolní Čepí	268/2	ostatní plocha	ostatní komunikace	15	0,0433	0,0037
Dolní Čepí	268/4	ostatní plocha	ostatní komunikace	15	0,0382	0,0381
Dolní Čepí	268/5	ostatní plocha	ostatní komunikace	15	0,015	0,0176
Dolní Čepí	206/2	trvalý travní porost	-	257	0,6986	0,1978
Dolní Čepí	266/1	ostatní plocha	ostatní komunikace	257	0,04	0,0373
Dolní Čepí	223	lesní pozemek	-	356	0,3279	0,3279
Dolní Čepí	226	ostatní plocha	neplodná půda	356	0,0273	0,0254
Dolní Čepí	173/14	trvalý travní porost	-	356	1,0617	0,1201
Dolní Čepí	207	lesní pozemek	-	405	3,4906	3,5057
Dolní Čepí	209	ostatní plocha	neplodná půda	405	0,0936	0,0928
Dolní Čepí	202/1	lesní pozemek	-	405	1,205	1,1882
Dolní Čepí	208/1	ostatní plocha	jiná plocha	405	0,6831	0,6783
Dolní Čepí	208/2	lesní pozemek	-	405	0,1121	0,1131
Dolní Čepí	208/3	lesní pozemek	-	405	0,2747	0,2697
Dolní Čepí	208/4	lesní pozemek	-	405	0,0104	0,0072
Dolní Čepí	208/5	lesní pozemek	-	405	0,12	0,1203
Dolní Čepí	211/2	lesní pozemek	-	405	0,8852	0,8771
Dolní Čepí	183	lesní pozemek	-	410	0,0802	0,0849
Dolní Čepí	184	lesní pozemek	-	410	0,8618	0,8618
Dolní Čepí	182/1	lesní pozemek	-	410	0,7644	0,4107
Dolní Čepí	182/2	lesní pozemek	-	410	0,021	0,0222
Dolní Čepí	185/6	lesní pozemek	-	410	0,0588	0,0096
Celkem (ha)						12,2421

10. Odůvodnění návrhu na nové vyhlášení zvláště chráněného území:

Hlavní důvody návrhu na vyhlášení přírodní památky:

Přírodní památka Křižník představuje komplex nelesních i lesních biotopů na jihozápadně orientovaném svahu Křižník nad údolím Svratky. Je typickou ukázkou stanovištní i druhové pestrosti tohoto z pohledu ochrany přírody velmi cenného regionu. Nelesní vegetaci tvoří suché louky a bývalé pastviny v různém stádiu degradace vlivem expanze náletových dřevin a křovin a absence pravidelné seče či pastvy. Nacházíme zde velmi zachovalé, druhově bohaté pravidelně kosené porosty, ale i rozsáhlé plochy značně degradované silnou vrstvou stařiny anebo expanzí nežádoucích druhů. Lesní porosty jsou listnaté nebo smíšené a přítomnost kultur jehličnatých dřevin je zanedbatelná.

Přírodní památka Křižník byla zřízena r. 1996 a zahrnovala pouze malou loučku na horní hraně svahu nad lesem vázaným na údolí Svratky. Druhově bohaté trávníky s výskytem řady významných druhů rostlin byly pravidelně koseny a tím byla zachována jejich vysoká přírodovědná kvalita. Přírodně velmi cenné jsou i nelesní enklávy na jižně exponovaném svahu nad údolím. Ty bohužel nebyly součástí původně zřízeného ZCHÚ a v posledních letech podlely výrazné degradaci vlivem ústupu pravidelného hospodaření. Na nejceněnějších plochách s výskytem orchidejí byla pravidelná seč před několika lety obnovena a částečně došlo i k redukci dřevin, ale území stále nese známky delší absence pravidelné údržby.

Hlavním důvodem zpracování návrhu na nové vyhlášení („převyhlášení“) stávajícího zvláště chráněného území PP Křižník je zejména zohlednění předmětu ochrany tak aby zahrnoval všechny významné biotopy tohoto území a vydání zřizovacího předpisu, formálně i obsahově odpovídalo současnému právnímu stavu na úseku ochrany přírody.

Navrhovaná hranice PP je, pokud je to možné a účelné, vedena po hranici parcel, které jsou zpravidla rovněž patrné v terénu. Vedení hranice PP tak reflektuje aktuální stav předmětů ochrany v území. Jednoznačné vymezení hranice PP Opatovské zákopy určí zřizovací předpis zápisem podrobného měření změn (přesné hranice PP budou geodeticky zaměřeny).

Novým vyhlášením se dosavadní kategorie ochrany nemění. Území svou výměrou, přírodními hodnotami a vědeckým významem odpovídá legislativně stanovené definici PP, tj. jedná se o menší území, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.

Předmět ochrany je vymezen tak, aby obsáhl přírodní hodnoty území navržené PP v celém jejím rozsahu.

Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanoveními § 36 zákona tak, aby bylo zajištěno zachování předmětů ochrany v příznivém stavu.

Bližší ochranné podmínky PP jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona a konkretizují činnosti, které je třeba ze strany orgánu ochrany přírody usměrňovat, aby nedošlo k nežádoucím změnám dochovaného přírodního prostředí nebo k porušení základních ochranných podmínek přírodních památek stanovených v § 36 zákona. Odůvodnění k jednotlivým bližším ochranným podmínkám je uvedeno výše v odst. 6 (návrh bližších ochranných podmínek).

Název zvláště chráněného území nebude měněn a bude ve shodě s původním názvem přírodní památky, kterou celou zahrnuje a rozšiřuje.

11. Zpracovala: Ing. Barbora Švíková, Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor životního prostředí a zemědělství, tel.: 564 602 590, e-mail: svikova.b@kr-vysocina.cz

- Přílohy:**
1. Katastrální mapa s podrobným zákresem hranic přírodní památky a jejího ochranného pásma
  2. Základní mapa ČR s orientačním zákresem hranic přírodní památky a jejího ochranného pásma

Příloha 1 - Katastrální mapa s podrobným zákresem hranic přírodní památky a jejího ochranného pásma

Příloha 2 - Základní mapa ČR s orientačním zákresem hranic přírodní památky a jejího ochranného pásma

